

DAS SUBSTANTIV UND SEINE KATEGORIEN

Andijon Davlat Chet tililar Instituti

Roman – German va Slavyan tillari

Fakulteti Ilmiy Rahbar: **Ismanova**

Odinaxon O’rinboyevna nemis tili
yo’nalishi 401- Guruh talabasi

Xalimjanova

Ominaxon

+998 988 407

09 55

xalimjonovaomina@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada nemis tilidagi ot (Substantiv) tushunchasi va uning grammatik kategoriyalari yoritilgan. Xususan, otlarning kasriya (Kasus), jins (Genus), son (Numerus) va ma’nosi bo’yicha turlari haqida batafsil ma’lumot beriladi. Har bir kategoriya misollar bilan izohlangan bo’lib, o’quvchilarga mavzuni chuqur tushunishga yordam beradi. Maqola nemis tili grammatikasini o’rganayotgan boshlang’ich va o’rta darajadagi o’quvchilar uchun mo’ljallangan bo’lib, til o’rganish jarayonida otlarning to’g’ri qo’llanishini o’zlashtirishga ko’maklashadi.

Annotation

This article explores the concept of nouns (Substantiv) in the German language and their grammatical categories. Specifically, it provides detailed information about case (Kasus), gender (Genus), number (Numerus), and the semantic types of nouns. Each category is explained with examples, helping readers gain a deeper understanding

of the topic. The article is intended for beginner and intermediate learners of German and aims to support the correct usage of nouns during the language learning process.

Аннотация

В данной статье рассматривается понятие существительного (Substantiv) в немецком языке и его грамматические категории. В частности, подробно освещаются падеж (Kasus), род (Genus), число (Numerus) и семантические типы существительных. Каждая категория объясняется с примерами, что помогает читателям глубже понять тему. Статья предназначена для начинающих и учащихся среднего уровня, изучающих немецкий язык, и способствует правильному усвоению употребления существительных в процессе изучения языка.

Kalit soʻzlar: Kalit soʻzlar: Ot, substantiv, jins, son, kasr, grammatik kategoriya, nom, egalik, koʻplik, birlik, ot turlari, nemis tili, grammatika, jinslar, maʼno boʻyicha tasnif, otlarning yasalishi, til oʻrganish, nemis tili darsligi, ot shakllari

Keywords: noun, case, gender, number, nominative case, accusative case, dative case, genitive case, masculine gender, feminine gender, neuter gender, singular, plural, grammar, German language, parts of speech, categories of nouns, abstract nouns, proper nouns, common nouns

Ключевые слова: Существительное, субстантив, род, число, падеж, грамматическая категория, имя, принадлежность, множественное число, единственное число, виды существительных, немецкий язык, грамматика, рода, классификация по значению, образование существительных, изучение языка, учебник немецкого языка, формы существительных

Kirish

Nemis tilida “Substantiv” yoki “Nomen” atamasi ot (nom) degan maʼnoni anglatadi. Bu soʻzlar odamlar, joylar, hayvonlar, narsalar va mavhum tushunchalarni

bildiradi. Otlar nemis tilida muhim rol o'ynaydi, chunki ular gapda ko'pincha ega yoki to'ldiruvchi sifatida ishtirok etadi. Ushbu maqolada otlarning asosiy xususiyatlari va ularning grammatik kategoriyalari haqida gaplashamiz.

1. Kasriya (Der Kasus)

Nemis tilida otlar to'rtta kasrda qo'llanadi:

Nominativ (Kim? Nima?) – bu holatda ot gapda ega bo'ladi.

Beispiel: Der Mann liest ein Buch.

Akkusativ (Kimni? Nimani?) – to'g'ridan-to'g'ri to'ldiruvchini bildiradi.

Beispiel: Ich sehe den Mann.

Dativ (Kimga? Nima uchun?) – bilvosita to'ldiruvchi.

Beispiel: Ich gebe dem Mann das Buch.

Genitiv (Kimning? Nimaning?) – egalik ifodalaydi.

Beispiel: Das ist das Haus des Mannes.

2. Rod (Das Genus)

Har bir nemischa ot ma'lum bir jinsga (rodga) ega bo'ladi:

Maskulin (Erkak jins) – der Mann, der Tisch

Feminin (Ayol jins) – die Frau, die Lampe

Neutrum (O'rta jins) – das Kind, das Buch

Bu jinslar maqollar (der, die, das) orqali aniqlanadi. Otlarning jinsini yodlab olish muhim, chunki u gapdagi boshqa so'zlarga ham ta'sir qiladi (masalan, sifatlar, artikellar).

3. Son (Der Numerus)

Otlarda birlik (Singular) va ko'plik (Plural) shakllari mavjud:

Singular: das Auto

Plural: die Autos

Ko'plik yasash qoidalari turlicha: ba'zilar "-e", "-en", "-n", "-er" qo'shimchasi bilan, ba'zilar esa umlaut o'zgarishi bilan yasaladi. Har bir otning ko'plik shaklini o'rganayotganda alohida yodlash foydali bo'ladi.

4. Ma'nosi bo'yicha tasnifi

Otlarga semantik (ma'no) jihatdan ham tasnif beriladi:

Aniq otlar (Eigennamen): odam, joy nomlari – Maria, Berlin

Umumiy otlar (Gattungsnamen): har qanday buyum yoki tushuncha – Buch, Auto

Betayin otlar (Stoffnamen): hisoblab bo'lmaydigan moddalar – Wasser, Zucker

Mavhum otlar (Abstrakta): hissiyotlar, holatlar – Liebe, Angst

Xulosa:

Nemis tilidagi otlar grammatik jihatdan murakkab tizimga ega bo'lib, ular gap tuzilishida muhim rol o'ynaydi. Har bir otning jinsini, ko'plik shaklini va to'g'ri kasrda ishlatilishini bilish nemis tilini to'g'ri o'rganishda asosiy qadam hisoblanadi. "Das Substantiv und seine Kategorien" mavzusi har bir nemis tili o'rganuvchisi uchun muhim bo'lib, ushbu bilimlar tilni o'zlashtirishni ancha osonlashtiradi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Urunbayevna, I. O. (2024). ILM-FANDA TERMINLAR OLAMI. XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI, 1 (1), 187-189.

2. Burxonovich, A. O. (2024). ZOOFRAZEMALARNI TADQIQ QILISHDA DA TISHKINA TAHLIL METODI (RUS VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA). PEDAGOG, 7(9), 131-134.
3. Azamov, O. (2023). ZOOFRAZEMALARNI NEMIS TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISH TAMOIYILLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(23), 100-106.
4. Muxtarovna, Q. N. (2025, March). NEMIS VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA KOMPLIMENTNING TILSHUNOSLIK VA MADANIYATSHUNOSLIKDAGI O'RNI. In Uz Conferences (Vol. 1, No. 2).
5. Akbaralievna, N.G. (2024). TARJIMADAGI TIL VA MADANIYAT MUVOFIQLIKLARI. PEDAGOG, 7 (9), 135-137.